

<https://doi.org/10.62837/2024.6.96>

SƏMA ELXAN QIZI VƏLİYEVA
AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun
doktorantı
Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil
Komissiyası yanında Monitoring Mərkəzinin aparıcı mütəxəssisi
semaveliyeva95@mail.ru

ELEKTRON MEDIANIN DİLİNDƏ QRAMMATİK ZAMAN: NORMA VƏ NORMADAN SAPMALAR XÜLASƏ

Media sferasındakı mövqeyini günü-gündən möhkəmləndirən elektron media Azərbaycan ədəbi dilinin normalar sistemini də təbliğ edir. Dilin qrammatik qatında gedən prosesləri və qrammatik normanın müasir tətbiq vəziyyətini yaxından izləmək baxımından da onu önəmli mənbə hesab etmək mümkündür. Məqalədə zaman kateqoriyası qrammatik normanın tələblərinə uyğun nizamlanan məsələlərdən biri kimi təhlilə cəlb olunmuşdur. Bu kateqoriyanı formalaşdıran hər üç zaman paradigmatik üsulla şərh edilmişdir. Təhlil prosesində zaman formalarının struktur-semantik fərqlilikləri, ifadə üsulları və məna çalarları nəzərə alınmışdır. Onların onlayn medianın dilində işlədilmə xüsusiyyətləri araşdırılmışdır. Bu istiqamətdə ortaya çıxan çatışmazlıqlar normadan sapma halı kimi müəyyənləşdirilmişdir. Zaman şəkilçilərinin praktik nitq faktları əsasında müqayisəli xarakteristikası verilmişdir. Kontekst və quruluşa əsasən düzgün işlədilmə üsulları təqdim olunmuşdur. Nümunələr onlayn medianın dili üzərində aparılmış monitorinqlərin nəticələrindən seçilmişdir.

Açar sözlər: elektron medianın dili, qrammatik norma, zaman kateqoriyası, şəkilçilər, məna xüsusiyyətləri.

Ədəbi dil bütöv bir strukturdursa, norma bu strukturu hərəkətə gətirən əsas daxili komponentdir. Dil özünün mühüm vəzifəsi sayılan informasiyaötürücülük funksiyasını məhz norma vasitəsilə həyata keçirir. Deməli, normanın tələblərinin gözlənilməsi bu prosesi qoruyub saxlayan, tənzimləyən və inkişaf etdirən vacib şərtlərdəndir. Onun mühafizə edilməsi xalqın çoxəsrlik dil vərdişlərinin gələcək nəsle ötürülməsi istiqamətində də müstəsna əhəmiyyət daşıyır.

Öz mövqeyini günü-gündən möhkəmləndirən elektron media Azərbaycan ədəbi dilinin normalar sisteminin, xüsusilə onun mühüm tərkib hissəsi sayılan qrammatik normanın müasir tətbiq vəziyyətini nümayiş etdirmək baxımından da qiymətli mənbədir. Vacib və ya maraqlı hər hansı bir informasiyanı ilk, operativ çatdırmaq istəyi veb-saytlar arasında rəqabət yaradan əsas vasitələrdən biri olduğundan yazı müəllifləri dil qaydalarının tətbiqi məsələsini, təəssüf ki, çox zaman ikinci planda görür, tez-tez rast gəlinən hər hansı bir nitq qüsurunun oxucu tərəfindən qanunauyğunluq sayıla bilmə ehtimalına etinasız yanaşırlar. Əslində isə morfoloji və

sintaktik xüsusiyyətlər dilin mahiyyətini təcəssüm etdirir və onlardan düzgün, yerində istifadə olduqca vacibdir.

Məlumdur ki, qrammatik norma dildə gedən qrammatik proseslər və onlara məxsus əlamətlərin, qrammatik qaydaları formalaşdıran tələblərin məntiqi ümumiləşməsidir. Qrammatik məfhum və kateqoriyaların şəkli göstəriciləri məhz bu normanın meyarları ilə tənzimlənir. Bu qəbildən olan feilin zaman kateqoriyası da hər bir dil üçün spesifik olan morfoloji göstəricilərə malikdir. “*Zaman kateqoriyası keçmişdə icra olunmuş, indi icra olunan, gələcəkdə icra olunacaq işin zamanı ilə icra olunmuş, icra olunan və icra olunacaq iş haqqında məlumat verilən vaxt arasındakı zamandır*” [2, s.121]. Beləliklə, zaman kateqoriyasını formalaşdıran şəkilçilər iş və ya hərəkətin hansı zaman kəsiyində baş verdiyini və ya baş vermədiyini dəqiq göstərən formal əlamətlərdir. Məhz bu dəqiqliyin fonunda hər hansı bir xəbərin və ya məlumatın oxucu auditoriyasına düzgün çatdırılması prosesində zaman şəkilçilərindən yerində istifadənin nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğu aydın görünür. Qrammatik zaman özünün düzgün ifadə formasını tapmayanda təkcə cümlənin quruluşuna xələl gətirmir, bəzən məntədaxili rabitənin itməsinə, bəzən isə çatdırılması nəzərdə tutulan fikrin təhrif edilməsinə səbəb olur.

Bildiyimiz kimi, zaman kateqoriyasını əmələ gətirən şəkilçilər təsadüfi yox, müəyyən prinsiplər (ifadə etdiyi məzmun, icra etdiyi funksiya və s.) əsasında formalaşır və hər biri xüsusi mənə çalarına malik olan bu şəkilçilərdən istifadə də olduqca dəqiq olmalıdır. Lakin təəssüflə qeyd edilməlidir ki, onlayn medianın dilindən aşkarladığımız nümunələr bunun tam əksini göstərir:

1. Tabesiz mürəkkəb və həmcins xəbərlə sadə cümlələrdə feilin keçmiş zaman şəkilçilərinin uzlaşmaması

1.1. Şühudi keçmiş zaman şəkilçisinin (-dı⁴) əvəzinə nəqli keçmiş zaman şəkilçilərinin (-mış⁴, -ib⁴) işlədilməsi və ya əksinə:

▪ “*Matçın bitməsindən sonra İnfantino ilə danışmağa getdim, ona dediyim sözlərə görə üzr istəmişdim (istədim)*, ona görə də heç nə baş vermədi*”.

▪ “*Sonda məruzə ətrafında müzakirələr aparıldı, suallar cavablandırılmışdır (cavablandırıldı)*”.

▪ “*Həmçinin mədəniyyət, elm və təhsil sahələrində əlaqələr müzakirə edildi (edilib), bu xüsusda hər il Azərbaycandan çox sayda gənclərin Latviya universitetlərində təhsil almasından məmnunluq bildirilib*”.

▪ “*Məsləhətləşmələr zamanı iki ölkə arasında əlaqələrin hazırkı vəziyyəti təhlil olundu və əməkdaşlıq perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb (aparıldı)*”.

▪ “*... ilin sonuna doğru sürətlə bahalaşaraq 19 min dolları keçdi və 20 min dollara yaxınlaşmaqla ən yüksək səviyyəsinə çatıb (çatdı)*” [4].

Hər şeydən əvvəl, bilinməlidir ki, şühudi keçmiş işin icra olunduğu vaxtla onun haqqında xəbər verilən (şahid kimi) vaxt arasındakı zamanın adıdır. Bu

* Qalın şriftlə fərqləndirilən monitoring zamanı qeydə alınmış qrammatik qüsurların qarşısında mötərizə içərisində göstərilən (yenə qalın şriftlə) isə onun düzgün qarşılığıdır.

prosesdə barəsində danışılan işin icrasında xəbər verənin şahid və ya iştirakçı olduğu aydınlaşır. Məsələn, “Müzakirə edildi” cümləsində danışan ya bu müzakirənin iştirakçısı olub, ya da bu haqda dəqiq məlumata malikdir. Eləcə də “getdim” və “getmişəm” feillərinin hər ikisi birinci şəxs tərəfindən keçmiş zamanda icra edilmiş hərəkəti ifadə edir. Aydındır ki, hər iki hərəkətin icrasında birinci şəxs (danışan) bilavasitə iştirakçı, icraçı və sahibdir. Lakin bu hərəkətlərin xəbərverilmə şəkilləri fərqlidir. Bəs bu fərqliliyin (iki ayrı formanın ortaya çıxmağının) əsas səbəbi nədir? Əlbəttə, burada tənzimləyici faktor xəbər verilən, daha dəqiq desək, onun işin icrası prosesindəki rolu və yeridir. Belə ki, I şəxs “getdim” feilini o halda işlətməlidir ki, onun getdiyini xəbər verdiyi şəxs görmüş olsun. “Getmişəm” feilini işlədirsə, deməli, o bu hərəkəti xəbər verdiyi şəxsin iştirakı olmadan edib, ona isə işin sadəcə nəticəsi haqda məlumat verir.

1.2. nəqli keçmiş zaman şəkilçilərinin (-miş⁴, -ib⁴) qarışdırılması:

▪ “İşğal nəticəsində bir milyon nəfərə yaxın azərbaycanlı ata-baba yurdundan didərgin düşmüş, ərazidə olan bütün infrastruktur məhv edilmiş, eləcə də tarix və mədəniyyət abidələrimiz Ermənistan Respublikasının təcavüzkar siyasətinin qurbanına çevrilib (çevrilmişdir)”.

▪ “Azərbaycan xalqının Qarabağda olan zəngin maddi-mədəni irsi dağıdılmış və talan edilib (edilmişdir)”.

▪ “Müxtəlif mövzulu elmi məqalələrin dərc olunduğu jurnalda Naxçıvanın aşığı yaradıcılığı, yallıları, teatrı, memarlığı tədqiq olunmuş (olunub), Asim Yadigar, Hüseyin Abbaszadə, Paşa Qəlbinur, Bəhrüz Kəngərli kimi sənətkarların yaradıcılığı araşdırılıb”.

▪ “Dərhal prokurorluq əməkdaşları tərəfindən hadisə yerinə və meyitə baxış keçirilib, məhkəmə-tibbi ekspertizası təyin edilmiş (edilib), digər prosessual hərəkətlər yerinə yetirilib”.

▪ “Bu məqsədlə 7 (dilin) – rus, ingilis, fransız, italyan, alman, fars və ispan dillərinin əlifbaları arasında transliterasiya cədvəlləri tərtib edilmiş (edilib), elmi-praktik ekspertizadan keçirilib” [5].

Elektron medianın dilindən qeydə aldığımız nümunələrdən də görürük ki, bəzən nəqli keçmiş zaman şəkilçiləri öz aralarında belə qarışdırılır. Nəqli keçmiş artıq həyata keçirilmiş bir iş haqqında danışılan vaxtla o işin nəticəsini bildirən vaxt arasındakı zamanın adıdır. Bu zamana görə danışan icrası prosesində şahid, iştirakçı və ya müşahidəçi olmadığı bir işin nəticəsi haqqında nağıl yolu ilə məlumat verir. Məsələn, “Cədvəllər tərtib edilmişdir”, “Ekspertiza təyin olunmuşdur” kimi cümlələrdə cədvəllərin tərtib edildiyini və ekspertizanın təyin olunduğunu görəndə və ya bilən bir şəxs bunu başqasına xəbər verirsə, deməli, bu işlər məlumatın verildiyi şəxsin iştirakı olmadan icra edilib. Əgər sözügedən məlumatları (cədvəllərin tərtib edildiyini, ekspertizanın təyin olunduğunu) iki şəxs bir-birinə bildirirsə, deməli, işlər hər iki tərəfin iştirakı olmadan yerinə yetirilib. Burada işi özü icra etmiş şəxs belə bu haqda şahidlik yolu ilə deyil, nəqlətmə üsulu ilə danışır. Nəqli keçmiş zamanın yalnız ikinci və üçüncü şəxslərə aid olan digər bir şəkli əlaməti (-ib⁴) də xəbəri qeyri-

müşahidə (artıq icra edilmiş bir işin yalnız nəticəsini ifadə etmək) üsulu ilə çatdırır və dilimizdə -ib⁴ şəkilçisi ilə yaranan keçmiş zaman feilləri ilə -miş⁴ şəkilçisi vasitəsilə yaranan keçmiş zaman feillərinin mənaca ciddi bir fərqləri yoxdur. Məsələn, “Əsər yazmış” cümləsi ilə “Əsər yazıb” cümləsi zaman etibarilə eynidir. Lakin bununla belə, həm həmcins xəbərlə sadə cümlələrdə, həm bəzi mürəkkəb cümlələrdə zaman uzlaşması gözlənilməlidir ki, nümunələrdəki mənzərə müşahidə edilməsin.

1.3. Mətn daxilində keçmiş zaman şəkilçilərinin uyğunlaşmaması

▪ “... *Şahbulaq ən yaxşı memarlıq müdafiə nümunəsi kimi tanınıb. Erməni işğalı zamanı dəyişikliyə məruz qalıb, divara xaç işarəsi quraşdırıldı (quraşdırılıb)*”, – deyərək A.Kərimov qeyd edib”.

▪ “... *Çexiya və Avstriyada Avropa Urologiya Təhsil Proqramını (EUSP) bitirmişdir (bitirib). Özəl tibb müəssisəsində çalışıb*” [5].

Təhlillər göstərir ki, bəzən müəyyən mətn daxilində bir-birinin ardınca verilən cümlələr fərqli formal göstəricilərlə sıralanır. Vasitəli nitqin ifadə edildiyi birinci nümunədə feillər redaktə zamanı uyğunlaşdırılmışdır. İkinci nümunədə isə tərcümeyi-hal xarakterli mətn bir-biri ilə uzlaşmayan cümlələrdən təşkil olunmuş və yenə redaktə zamanı uzlaşma bərpa edilmişdir.

2. İndiki zaman şəkilçilərindən yerində istifadə olunmaması

2.1. indiki zaman şəkilçisi ilə işlədilən feillər cümlənin mənə xüsusiyyətinə uyğun gəlmədikdə:

▪ “*Tarix boyu böyük mütəfəkkirlər şəxsiyyətlərin cəmiyyətdəki rolunu aydınlaşdırmağa çalışır (çalışmış), maraqlı nəticələrə gəlirlər (gəlmişlər)*”.

▪ “*Bu, noyabrın 3-də idi. Həmin vaxta qədər Azərbaycan qüvvələri artıq bir neçə gündür (gün idi ki), Şuşanın beş kilometrliyinə çatmışdı və ətraf meşələrdə erməni bölmələri ilə döyüş aparırdı ...*”.

▪ “*İndiyədək 50-yə yaxın şəxsə birbaşa və onlayn qaydada hüquqi yardım göstərilir (göstərilmişdir)*”.

▪ “*1990-cı ildə “Nobel” sülh mükafatı laureatıdır (laureatı olmuşdur)*” [4].

Birinci cümlədə “aydınlaşdırmağa çalışır” və “nəticələrə gəlirlər” formalarından istifadə o halda doğru olardı ki, bu proseslər haqqında məlumat proseslər gedən vaxtda verilsin. Çünki “*indiki zaman icra olunan və ya olunmayan işlə onun haqqında xəbər verilən işin eyni zamanda baş verdiyini bildirir; yəni əvvəlcə bir işin icrasına başlanılır və bu icra bitməmiş onun haqqında xəbər verilir. Nəticədə hər iki hərəkət eyni zamanda icra olunur*” [1, s.152]. Nümunədəki “tarix boyu” ifadəsi isə prosesin məlumatın verildiyi vaxtdan xeyli əvvəl başladığını göstərir.

2.2. həmcins xəbərlə sadə, eləcə də tabesiz mürəkkəb cümlələrdə indiki zamanlı feillərdən düzgün istifadə olunmadıqda:

▪ “... *bu qocaman tibb təhsili ocağının yaranmasının 90 illiyi münasibətilə ürəkdən təbrik edir (edib), hamıya yeni-yeni nailiyyətlər diləyib*” [5].

▪ "... yazır ki, yol **yanır (yanıb)**, yük qatarı alovlara bürünüb, həmçinin Kırım körpüsünün iki avtomobil aşırımının qismən çökməsi baş verib".

▪ "Kitabda Tehran Vəliyevin həyat yolundan da söz **açılır (açılıb)**, Azərbaycan ədəbi ictimaiyyəti nümayəndələrinin mərhum tərcüməçi haqqında xatirələri yer alıb" [4].

Bu kimi nümunələrdə isə eyni zaman içərisində görülən müxtəlif işlərin fərqli şəkli əlamətlərlə təqdim olunması norma pozuntusu kimi qeydə alınıb. Məsələn, birinci nümunədə təhsil ocağını yaranmasının 90 illiyi münasibətilə təbrik edərək nailiyyətlər diləyən şəxs bu iki davamlı işi necə ayrı-ayrı zamanlarda icra edə bilər?! Eləcə də eyni bir kitabın məzmunundan bəhs edən tabesiz mürəkkəb cümlənin xəbərlərinin iki fərqli zaman şəkli ilə işlədilməsi (söz açılır, yer alıb) hansı dil məntiqinə sığır?! Nəzərə alsaq ki, "grammatik zaman bizdən asılı olmayaraq obyektiv aləmin özündə mövcud olan zamanın insan təfəkküründə təzahürünün dildəki ifadəsidir" [3, s.225], deməli, məsələnin ciddiliyi zənn ediləndən daha narahatedicidir.

3. Gələcək zaman mənalı hərəkətlərin ifadə vasitələri düzgün seçilmədikdə

3.1. mənaca qəti gələcək zaman forması tələb edən cümlələrin feilləri indiki zaman şəkli ilə işlədildikdə:

▪ "Bəyannamələr vaxtında təqdim olunmasa, hər bir bəyannamə üzrə 40 manat maliyyə sanksiyası **tətbiq edilir (tətbiq ediləcək)**" [4].

Doğrudur, indiki zaman qəti gələcək zamanın formalaşmasında əsas meyardır, lakin nümunədən də görüldüyü kimi, hər birinin işlənmə məqamı özünəxasdır. Axı gələcəkdə icra olunacaq və ya olunmayacaq bir iş barədə indiki zamanda danışsaq belə, işin icrasını yenə də gələcək üçün planlaşdırırıq. Başqa sözlə, bu zaman gələcəkdə həyata keçiriləcək və ya keçirilməyəcək bir işlə cari zamanda xəbər verilən iş arasındakı zamanın adıdır. Əgər işin gələcəkdə icrası haqda məlumat qətiyyətlə verilərsə, qəti gələcək (-acaq²), qətiyyətlə verilməzsə, qeyri-qəti gələcək (ar²) zaman şəkliçilərindən istifadə olunmalıdır. Qeyri-qəti gələcək zaman qəti gələcək zamanla indiki zamanın aralığında bir mövqe tutur və hər ikisini əvəz edə bilər.

3.2. mənaca qəti gələcək forması tələb edən cümlələrin feilləri keçmiş zaman məzmunu ifadə edən şəkliçilərlə işlədildikdə:

▪ Komanda yenilməzlik seriyasını 49 matça yüksəldəcəyi təqdirdə yeni rekord **müəyyənləşdirib (müəyyənləşdirəcək)**.

▪ Sözügedən tədbirdə iştirak edəcək, ancaq görüşün hansı formada **keçiriləy** (**keçiriləcəyi**) hələlik məlum deyil.

Bu formaları (qəti gələcək və keçmiş zaman) düzgün ayırd etməyin birinci şərti onların mənaca bir-birlərinin tam əksi olduqlarını müəyyənləşdirməkdir. "Keçmiş zaman əvvəlcə icra olunmuş işin sonradan xəbər verilməsindən ibarət idisə, gələcək zaman sonradan icra olunacaq və ya olunmayacaq bir işin əvvəlcədən xəbər verilməsindən ibarətdir" [1, s. 153]. Bundan əlavə, bəzən cümlədə feillərin və ya onların təsriflənməyən formalarının (feili sifət və s.) zamanını düzgün müəyyən

etmək üçün köməkçi vasitələr – açar sözlər də olur. Məsələn, birinci nümunədə “yüksəldəcəyi təqdirdə” ifadəsi şərt məzmununu daşıyır və “yüksəldərsə” sözü ilə bir növ ekvivalentdir. Deməli, məzmunun nəqli keçmiş deyil, qəti gələcək zamanlı feil tələb etməsi təəccüb doğurmamalıdır. Eləcə də ikinci nümunədə qarşılaşdırma əlaqəli tabesiz mürəkkəb cümlənin birinci tərəfinin məzmununu bizə hələ baş verməmiş, lakin baş verməsi gözlənilən bir tədbirdən xəbər verirsə, deməli, ikinci tərəfdə eyni (yəni hələ baş verməmiş) görüşün formatı haqda gedən müzakirənin keçmiş zaman formalı feili sifətlə ifadə olunması absurddur.

Təəssüflə qeyd etməliyik ki, əldə etdiyimiz monitoring nəticələri dil üçün təhlükəli sayılan bu kimi halların elektron medianın dilində vüsət aldığını söyləməyə əsas verir. Əslində isə çevik və operativ məlumatvermə funksiyası sayəsində dövrümüzün əvəzolunmaz vasitələrindən birinə çevrilən, çoxsaylı oxucu auditoriyası ilə birbaşa və davamlı təmasda olan onlayn medianın dilində belə hallar yolverilməzdir. Çünki dilin qrammatik sistemində edilən hər bir təhrif onun varlığı üçün eyni zamanda təhdiddir. Məhz bu mənada müasir Azərbaycan ədəbi dilinin qrammatik norması ilə tənzimlənən bütün məsələlərin elektron medianın dilində izlənilməsini, bu sahə üzrə əsaslı təhlillərə geniş imkanların yaradılmasını dilimizin qorunması istiqamətində görülən işlərin tərkib hissəsi saymaq olar.

ƏDƏBİYYAT:

1. Hüseynzadə, M. Müasir Azərbaycan dili. Morfologiya: [4 cildə] / M. Hüseynzadə. – Bakı: Şərq-Qərb, – c. 3. – 2007. – 280 s.
2. Xəlilov, B.Ə. Azərbaycan dilində feil / B.Ə.Xəlilov. – Bakı: Adiloğlu, – 2018. – 224 s.
3. Kazımov, Q.Ş. Müasir Azərbaycan dili. Morfologiya / Q.Ş.Kazımov. – Bakı: Nurlan, – 2010. – 400 s.
4. Saytlarımız monitoring aynasında / baş red. S.Əliyeva – Bakı: Təhsil, – 2023. – 456 s.
5. Saytların monitoringi ilə bağlı hesabat: (daxili istifadə üçün) / red. N.Məmmədli – Bakı: Elm və təhsil, – 2021. – 600 s.

СЯМА ВЕЛИЕВА

Грамматическое время в языке электронных СМИ: нормы и отклонения РЕЗЮМЕ

Электронные средства массовой информации, укрепляющие свои позиции изо дня в день, также способствуют распространению системы норм азербайджанского литературного языка. СМИ считаются важным источником для наблюдения за процессами в грамматическом слое языка и современным применением грамматических норм. В статье категория времени анализируется как одна из вопросов, регулируемых грамматическими нормами. Все три времени, образующие эту категорию, трактуются парадигматически. В

процессе анализа учитывались структурно-семантические различия временных форм, методы выражения и нюансы значений. Исследованы особенности их использования в языке онлайн-медиа. Выявленные в этом направлении несоответствия, были определены как отклонения от нормы. Представлена сравнительная характеристика временных суффиксов на основе практической фактов речи. Предложены методы правильного использования на основе контекста и структуры. Примеры выбраны из результатов мониторинга языка онлайн-медиа.

Ключевые слова: язык электронных медиа, грамматическая норма, категория времени, суффиксы, особенности значения.

SAMA VALİYEVA

Tense forms in the language of electronic media: norms and deviations

SUMMARY

The electronic media, which is strengthening its position in the media sphere day by day, also promotes the system of norms of the literary language of Azerbaijan. It is possible to consider it as an important source in terms of comprehensively monitoring the processes taking place in the grammatical layer of the language and the modern state of application of the grammatical norm. In the article, the category of tenses is included in the analysis as one of the issues regulated according to the requirements of the grammatical norm. All three tenses forming this category have been interpreted in a paradigmatic way. In the process of analysis, structural-semantic differences of tense forms, expression methods and shades of meaning were taken into account. The characteristics of their use in the language of online media have been investigated. Deficiencies in this area are defined as deviations from the norm. A comparative characterization suffixes of tense forms is given based on practical speech facts. Correct usage methods based on context and structure are presented. The samples were selected from the results of monitoring conducted on the language of online media.

Keywords: language of electronic media, grammatical norm, category of tenses, suffixes, meaning features.

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 03.06.2024

Çapa qəbul olunma tarixi: 28.06.2024

**Rəyçi: filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, Sevinc Məmmədova
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur**